

MKBAGALA

PETER BALKO

Vtedy v Lošonci

VIA LOŠONC

ŠKOLA
CI

PRO LIBRIS

Vtedy v Lošonci

Peter Balko

2014

Title: Vtedy v Lošonci
ISBN 978-80-8108-099-9 (slovak edition)

Copyright © Peter Balko, MMXIV
Cover © Dávid Koronczí, MMXIV
Publisher © KK Bagala , MMXIV
First edition.
All rights reserved.

Venované všetkým, ktorí sa vracajú.

List Kápiovi

Drahý Kápia, rodený Koloman,

včera som mal deväť rokov. Naši mi usporiadali oslavu, na ktorú nikto neprišiel.

Teda, okrem rodiny. Mama upiekla tortu s modrou polevou, otec fúkal balóny a starký rozprával legendy o starom Lošonci. Bolo to pekné, torta by Ti chutila. Dostal som nový bicykel. Keď sa vrátiš, prevezieme sa až na kraj sveta, možno aj za Kriváň. Budeme kričať do vetra, fajčiť zlomené cigarety a slnečnicami vymáčanými v hnoji mlátiť všetky sprosté deti. Všetko bude ako predtým, kamarát, uvidíš.

V škole sa nič nezmenilo. Telocvikár si stále nevymenil tričko vyžraté od soli, dukátové buchtičky v jedálni chutia ako Timravin popol a botanická záhradka za školou je plná špakov. Noví prváci sú krpaticí a škaredí, prvý školský deň som im omočil vetrovky. Na Tvoju počesť. Stará Hrachová, čo jej šuška smrdí ako štrúdl'a maková, sa nedávno rozplakala na dejepise. Pri učive o Štefánikovi. Vybehla z triedy a keď sa vrátila, mala očné tiene roztečené ako prostitútky. Už si sama lezie na mozog, mala by ísť do domova. Inak, Maco Mamuko ukradol otcovi hovnocuc, a ten ho tak zmlátil, až mu vybil bulvu. Oko spadlo do kanála a vydalo sa na cestu cez Krivánsky potok, Ipeľ a Dunaj až do Čierneho mora. Chudák, teraz má sklené oko. Všetci v triede Ťa pozdravujú a tučná nemčinárka sa za Teba skupinovo pomodlila. Neboj, nedal som sa, dobre viem, že tam, kde si, žiadneho Boha nepotrebuješ.

Mimochodom, o Ivana Hrozného sa starám dobre. Moja starká mala pravdu, morské prasatá iba serú, pískajú a žerú záclony.

V Lošonci všetko po starom. Otec hovorí, že túto krajinu zmení iba nukleárna katastrofa. Pouličných psov je čoraz viac, v parku vyrúbali väčšinu stromov a zavreli ďalšiu fabriku. Ľudia stoja pred krčmou, ľudia stoja pred úradom práce. Vedľa cintorína zbúrali niekoľko starých domov. Čoskoro bude vraj viac mŕtvych než živých. Kilimandžáro sa vlámal na mestský úrad a začal rapotať do rozhlasu, že koniec všetkých dní sa blíži a podobné hlúposti. Pred pár dňami sa dokonca zatiahlo nebo a dodnes nevykuklo slnko. Chodím do školy s lampášom na čele ako baník v Peru. Chýba mi len kladivko, spotené pazuchy a zlatá žila.

Alica sa koncom leta odsťahovala s otcom do Nymburku. To je v Čechách, ľudia tam vraj pijú menej než u nás a nechodia do kostola. Poslala mi pohľadnicu nejakého starého mosta a napísala, že sa do Lošonca nikdy nevráti. Nedivím sa jej, v Nymburku majú vraj minigolf. Je to zvláštne, ale každý večer sa mi o nej sníva. Vidím jej pery, mihalnice, cecky, znamienka na predlaktiach i stehná. Leží vedľa mňa na posteli. Je nahá a pripravená. Rozpustí si vlasy a pošepne, že rodičia konečne zaspali. Začnú sa mi potiť dlane a keby som nebol nindža, pomočil by som sa. Vtom si pozrieme do očí a obaja vieme, že sa už nikdy neuvidíme.

A čo Ty, kamarát, sníva sa Ti tam niečo?

Keď zavriem oči, vidím ten starý lovecký nôž. Cítim jeho levandul'ovú vôňu, mieša sa s pachom krvi. Nenávidím sa, musíš mi veriť. Celé hodiny ležím pod posteľou, chvejem sa, potom plačem. To robím každý deň, každý prekliaty deň. Otvoril som dvere, ktoré mali ostať zavreté, a čosi zlé sa dostalo von. Do Lošonca, do Teba, do mňa. Do nás. Spolu sme boli neporaziteľní. Ale čo teraz?

Čo so mnou bude, kamarát?

Sedím za stolom v detskej izbe a čoskoro bude polnoc. Naši spia a ja píšem tieto riadky, ktoré som mal písať omnoho skôr. Vtedy. Niekedy Ťa zazriem na ulici alebo v našej podzemnej skrýši na strome. Myslím na ten deň, keď sa Lošoncom prehnala najväčšia

*búrka v dejinách, a po celom tele mi naskočia zimomriavky. Musíš to tam zvládnuť,
kamarát, musíš. Keby som mohol vrátiť čas...*

Mrzí ma to, ale nie som vedec.

Chýbaš mi, kamarát.

Tvoj najlepší priateľ na svete

Leviathan

*PS: K listu prikladám jedenásť fotografií, sedem ulúpených cigariet a tri nové
dobrodružstvá Kapitána Mroža.*

Prvý deň môjho nového života

Sused Hrčka nemá vlasy, pretože má rakovinu. Našťastie, sused Hrčka vyhral v lotérii a moderná medicína mu do zadku zaviedla sondu. Sonda ho vyliečila. Sused Hrčka bol šťastný, pretože mu začali opäť rásť vlasy. Malo to ale háčik – vlasy boli modré a rástli tak rýchlo, že ho premenili na modré chlpaté monštrum. Modré vlasy obrástli celý Hrčkov dom, záhradu, kone, ulice a celý Lošonc. Potom sa z neba zniesli Božie nožnice a modré vlasy ostrihali. Vlasy ale rástli ďalej a nakoniec obrástli aj Božie nožnice. Koniec a poučenie: Božie nožnice zmôžu proti modernej medicíne veľký prd!

Keď som sa narodil, v pôrodnej izbe praskli všetky žiarovky. Vraj takú silnú som mal charizmu. Po dlážke tiekli pásiky krvi, ktoré sa spájali do desivých obrazcov, a nad Lošoncom sa otváral nový deň. Odvtedy sa v našej rodine svieti iba sviečkami.

Pán doktor Böhl, ktorý mal v suteréne židovského mäsiarstva zriadenú ambulanciu, prognózoval, že budem dievča. Otec reagoval promptne a lososovo ružovú detskú izbu premaľoval namodro. Môj veľkolepý príchod na svet poctivo zdokumentoval fotoaparátom, aby mi aj po mnohých rokoch mohol poskytnúť rukolapné dôkazy o tom, aký som bol škaredý novorodenec. Mama plakala. Privinula si k tvári moje mäkké telo, ktoré od vysnívanej dcéry delil trojcentimetrový chvostík. Prísť na svet a okamžite sklamať svojich rodičov, je ideálna východisková situácia pre šťastný a plnohodnotný život.

Čo teraz so všetkými tými roztomilými dievčenskými šatôčkami?

Verte či nie, narodiť sa v Lošonci, niekoľko kilometrov od maďarskej hranice, má svoje výhody. Stačí sa vyštverat' na ľubovoľný kopec a s malou podporou vetra oplŕujete prvého szegéňa v Salgótarjáne. Prejdete sa po promenáde posiatej lekárňami, optikami a herňami a razom pochopíte, že deti južnej zeme sú choré, slepé a závislé. Dejiny príliš nešetřili Lošonc, dvakrát ho vypálili Turci a raz vzdorovité pelikány, ktorých vodca to dotiahol až do mestského erb. Nasledovali epidémie modrého moru, hladomor či početné bombardovania počas prvej i druhej svetovej vojny, ktoré rozložili životnú silu mesta na zabudnuté newtony. Môj otec to tu nazýva zemou nikoho, západniari Maďarskom a starí Lošončania smetiskom dejín. Pre mňa je to jednoducho domov.

Mal som pekné detstvo. V porovnaní s rovesníkmi, ktorí boli mučení a zaživa pochovaní v škôlke, nútení piť sladkú vodu z modrých plastových pohárikov a spať vtedy, keď im to prikáže Boh, som bol najšťastnejšie decko v Lošonci. Väčšinu času som prežil na stromoch, kde som si vytváral imaginárne kuchynky a z ihličia varil chutné polievky, pretlaky a elixíry. Starký, ktorý ma každý deň vyvenčil v parku, sedel na lavičke, spokojne pofajčieval a čítal čiernu kroniku v lošonckom periodiku Timravin hrtan.

Starká ma každý deň zaviedla do útlej videopožičovne, kde som sa ponevierať celé hodiny a so zatajeným dychom som prstami prechádzal po vysokých regáloch s akčnými filmami, naloženými množstvom obnažených vyšportovaných hrudí, ťažkých zbraní a hrdinských príbehov. Jean-Claude van Damme, Bruce Lee, Chuck Norris, Bolo Yeung či Cynthia Rothrock. Boli to moji priatelia i učitelia. Okolo tváre som si obmotal biely šál, v záhrade som robil nepodarené mlynské kolá a sekal drevenou katanou starkého priesady. Potom som dostal výprask remeňom a bol som šťastný, pretože som neprecedil ani slzu. Nindžovia plačú výhradne dovnútra.

Keď som mal päť rokov, starký ma naučil písať. Zatriasol starou hruškou, aby bolo na pálenku, a povedal, že ľudia robia všetko možné i nemožné, aby nezabudli. Nieкто fotí, nieкто pije, nieкто kreslí čiarky na zárubňu a ja, najmladší rodinný výrastok, budem písať.

O sebe i o iných. Budem písať do zošita a keď ho zapíšem, dostanem nový. Nájdem si svoj rukopis, nájdem si svoje vety. Zošit musím pravidelne kŕmiť slovami, inak skape a do konca života sa nezbavím viny, že som ho sklamal. Budem ho mať pri sebe počas spánku i pri sraní, lebo vraj nikdy neviem, kedy sa moje hovno premení na poviedku.

Začiatky boli ťažké a ustráchané. Vety krátke a jednoduché, napríklad: Sused Hrčka nemá vlasy. A potom: Sused Hrčka nemá vlasy. Sused Hrčka má rakovinu. A nakoniec súvetie: Sused Hrčka nemá vlasy, pretože má rakovinu. Písal som každý deň aj dvanásť hodín a pomaly som získaval cvik a istotu. Učil som sa porozumieť slovám a vzťahom, ktoré si medzi sebou vytvárali. Zistil som, že sú slová, ktoré sa ľúbia, i slová, ktoré sa nenávidia a ich spojenie môže viesť k tragédii. Napríklad slovo klobása nemôže spočinúť v jednej vete so studňou alebo predkožka s perníkom. Potom prišli čiarky, bodky a nenávidené bodkočiarky. Keby som mal možnosť poslať na večnosť tým najzverskejším spôsobom akékoľvek interpunkčné znamienko, bola by to práve ohavnosť zvaná bodkočiarka.

Nakoniec, po všetkých tých dňoch a týždňoch ťažkého drilu, odriekania a krčoch v zápätí, som dospel k niečomu, čo dalo môjmu novému životu zmysel. Bola to obyčajná lož, písaním pozdvihnutá na niečo šľachetné a vznešené – fantáziu.

Môj vratký svet, vystužený tisíckami popísaných papierov, kung-fu filmami, kuchynkami v korunách stromov, zanedbanou škôlkarskou dochádzkou, čoskoro narazil na hrubé múry základnej školy a roztrieštil sa. V jeho ruinách vyrástol chlapec nový, hanblivý a stratený. Kam len oči dohliadli, tam ukričané deti, veľké aktovky, desiate s prilepenými servítkami a mučivé posmešky starších žiakov, pre ktorých predstavovala kombinácia mojej obezity a utiahnutosti ideálny terč pre plnohodnotnú šikanu. Keby som vtedy vedel, že z mojich nepriateľov vyrastú slobodní oteckovia, muklujúci na pile za Pršou, so slabosťou pre lacné liehy a dievčatá, objal by som ich ako blízky priateľ a všetko im odpustil.

Problém mohol byť aj v tom, že som bol najvyšší a najstarší v triede. Všetci si potom mysleli, že som spomalený, ale mne iba zle vychádzali roky. Ako hovorila moja mama,

bol som dieťa jesene.

Vždy som vedel dobre klamať a keď doma prišla reč na školu, odpovedal som vyhýbavo a diplomaticky, ale bez toho, aby si rodičia uvedomili, že som odpovedal vyhýbavo a diplomaticky. V skutočnosti som počas povinnej školskej dochádzky neustále prežíval drobné lobotómie, pri ktorých sa mi pochybnosti a strachy zarývali do sivej kôry a vytvárali v nej spleť katakomby. O vysmiatej tvári, posiatych hnisavými uhrami, veвериčích výkaloch v obedárikoch či slípkoch, nebezpečne zarezaných až na hranici sleziny, som mal nočné mory, ktoré sa zväčša končili pomočením. V prípade extrémne krutých a realistických snových výjavov padlo na ihrisko aj nejaké to blato. A potom som spoznal svojho najlepšieho priateľa na svete.

Môj nový život prešiel do fázy, ktorá sa hrubým písmom zapísala do súkromných análov života a smrti ako Kápiovho obdobia.

Labutia balada

„Toto nie je poviedka!“ zakričal Kápia a hodil môj zošit na zem. Cigaretu, ktorú žmolil medzi perami, zahasil na slimákovi. Povedal, že príroda to vstrebe a premení jeho utrpenie na niečo lepšie, napríklad na humus alebo fialkové zátišie. Veril som mu, bol to predsa môj súdruh.

Mali sme osem a boli sme ozbrojení. Kápia mal nôž, ja šumbajku. Kápia poznal šesť neslušných slov a dva názvy filmov pre dospelých, ja som vedel naspamäť všetky mená svätých v kalendári, aj odzadu, na bieleho špica. Kápia usmrtil každý deň minimálne jedno zviera, ja som si každý večer umyl zuby. Kápia pľul, ja som písal.

Boli sme najlepši priatelia v Novohrade a vedeli sme, že ak nás raz niečo rozdelí, bude to tretia svetová vojna. Naše puto sme dokonca spečatili krvou pod starým orechom na okraji mestského parku. Slnko vykašľovalo posledné zvyšky svetla, tiene tvrdli a Kápia od vzrušenia prdel. Bratstvo bolo dokonané, najvyšší čas vrátiť sa domov ku kôprovému prívarku.

Nič na svete nie je silnejšie ako krv, pošepol Kápia a opl'ul poštára, ktorý preletel okolo nás na baklažánovom bicykli. Odvtedy musia naši otcovia chodiť po listy na poštu.

Do reality ma vtiahol cudzí krik, vytrhnutý z kontextu mojej spomienky, a skôr než som sa rozhlíadol okolo seba, Kápia už prášil preč po kľukatej ceste pozdĺž jazera. Schmatol som zošit i šumbajku a bleskurýchlo som ho nasledoval. Iba málo vecí na svete je horších

ako hnev starého Kilimandžára, takmer slepého lesného muža, žijúceho vo vetchej chatrči v lone hlbokého porastu a krovín, z ktorého pred rokmi z nepochopiteľných dôvodov učinili správcu tunajšieho jazera. Vždy sme si s Kápiom mysleli, že je to obyčajný komunista. Hoci sme presne nevedeli, čo to znamená, vedeli sme, že máme pravdu.

Ukryli sme sa na našom tajnom strome, z ktorého sme vždy chceli urobiť podzemnú skrýšu. Sakra, ale ako urobiť podzemnú skrýšu na strome?

Do kôry sme vyryli svoje iniciálky. Okolité stromy sme pokreslili najčudesnejšími značkami, ktoré by nás doviedli k cieľu v prípade napadnutia hôrnou langustou alebo vymazania pamäti. Často sme sa zamýšľali nad tým, či by sme si vymazanie pamäti vôbec pamätali. Aby sme okašľali obavy, vypracovali sme zoznam otázok, podľa ktorých by sme jednoznačne určili, či k tomu došlo alebo nie. Správne odpovede sme zašifrovali. Nie, nenapísali sme ich dolu hlavou. Nie, nenapísali sme ich v maďarčine. Áno, napísali sme ich zrkadlovo.

Prvá otázka: V akom filme sa prvýkrát stretli Bruce Lee a Bolo Yeung?

Kápia vytiahol z vrečka poslednú cigaretu, čo ukradol otcovi. Bola zlomená, ale aj tak si ju vychutnal ako skúsený fajčiar. Ja som fajčiť nevedel, raz som vtiahol dym do pľúc a precitol som až na lúke medzi lopúchmi. Kápia sa chechtal ako šialenec. Vravel, že do pľúc ťahajú iba ženské. Vedel mnoho o mnohých veciach. Koniec koncov, prežil si svoje. Na ľavej nohe mal šesť prstov, asi preto, lebo sa narodil v Ábelovej. Mama bola upratovačka na priemyslovke a vo voľnom čase hrala na lesnom rohu. Otec bol zememerač, ryšavec a spiteľ. Vždy, keď si vypil, mal pocit, že jeho syn je vojnový zbeh a chce ho zabiť, tak sa zamykal do skrine a čakal tam až do rána. Raz vraj nevyšiel celých sedem dní, Kápia mu na mamino naliehanie nosil hrianky a kamilkový čaj. To si nevieš predstaviť, ako vyzerá taká skriňa, keď v nej niekto žije týždeň, hovoril a poťahoval z cigarety ako starý námorník. Už iba bakelitové more, breh v nedohľadne a vypichnuté oko.

Prečo moja poviedka nie je poviedka?

Kápiu zahasil cigaretu na jazyku, zahľadel sa na skapínajúce slnko a odpľul si. „To vieš, v každej poviedke musí byť ženská, inak to nie je poviedka. Buď je to o ženskej, alebo je to o ničom, o hovne, to vedia všetci. Pamätaj na to, ak chceš byť spisovateľom!“

Prikývol som. Mal úplnú pravdu, v mojej poviedke o susedovi Hrčkovi, ktorému narástli modré vlasy, sa ani jediné slovo neobtrelo o dievča, o ženu, o ženskú, ako ich volal Kápiu. Ale starký predsa hovoril, nech píšem o veciach, ktoré poznám. O ženských som vedel málo. Majú prsia, ktorými dojčia deti, nemajú pipíš a väčšinu života ich bolí hlava.

Druhá otázka: Ako sa volá a odkiaľ pochádza postava, ktorú stvárnil Jean-Claude van Damme vo filme Karate tiger 1 – neustúpiť, nevzdať sa?

Zotmelo sa, obaja sme išli domov. Kápiu zabil cestou nadrozmerného chrústa, ja som si zapísal jeho výraz v tvári tesne pred skonom. Boli sme dobrý tím, dokonca najlepší, aký som poznal. Na ulici sme sa rozdelili a ani jeden z nás sa neotočil. Chlapi predsa hľadajú stále dopredu. Večer sme si zavolali cez vysielacky a dohodli sa, čo si oblečieme na druhý deň do školy. Tak to členovia tímu robia, je to nevyhnutné. Ako tajné písmo. Preto sme mali aj prezývky, Kápiu sa v skutočnosti volal Koloman, ale žiaci z vyšších ročníkov ho volali Kápiu, lebo bol stále červený. Ja som bol Leviathan. Pôvodne som chcel byť Kapitán Dabač, ale Kápiu mi povedal, že taká prezývka už existuje. Meno Leviathan sme našli v zememeračskom časopise Kápiuovho otca, v ktorom boli medzi obrazmi krajín a slepých máp založené fotky nahých ženských s pazuchami medzi stehnami. Boli čudné, asi to boli tiež komunistky.

Cez noc klesla teplota hlboko pod nulu. Len ľad a biele paplóny, kam až oči dočiahli. Domy, kopce, ulice, hojdačky, smutný tulák, ešte aj stromy pučiace na školskom dvore, ktoré som sledoval cez okno našej triedy počas vlastivedy. Kápiu sedel za mnou a vyrýval kružidlom do lavice citáty z Biblie. Svet zanikol a ja som mal čo robiť, aby som sa nezbláznil z vlhkej vône tela mojej spolusediacej Alice. Ostatné ženské v triede mali iba

dva druhy vôní, buď páchli ranným kakaom, alebo lacným čerešňovým rúžom. Alica bola iná, jej vôňa hovorila svetu, že je žena. Ženská.

A svet Alicu počúval, ó, ako krásne ju počúval!

Ako jediná ženská v triede nosila sukňu. Bielu s červenými bodkami, tesne pod kolenami, a niekedy, skutočne iba niekedy, keď mali moje oči šťastie, uvideli okrúhle bacuľaté jabĺčka, pripomínajúce mäkké krtince, ktoré vo svojich podzemných chodbách ukrývali tajomstvá špinavej dospelosti. Kápia síce hovoril, že bola panna, ale ja som vedel, že sa narodila v marci. Nikto iný, iba dieťa jari mohlo mať také nekonečne dlhé, kučeravé vlasy, ktoré sa jej počas diktátov obtierali o zápästia, nos úzky a prekvapivý ako čiarka v holej vete a prsia, skutočné prsia, aké nemali ani tretiačky či štvrtáčky a ktoré sa jej v predklone zarývali do zošita a roztierali čerstvý atrament. Ostatné ženské mali drobné výčnelky, korkové štuple, klobásky, maďarské zjazdovky či somárske lúčky, ale Alica mala krásne kopce.

Raz som sa s ňou dokonca rozprával. Cez prestávku si odo mňa vypýtala papierovú vreckovku, ale ja som mal iba vyšívanú s erbom Šomošky. Moja mama vždy hovorila, že správny muž by mal mať gráciu, dobrú vôňu a vlastnú vreckovku. Bol som vtedy taký nervózný, že som sa povracal. Niekedy sa mi to stáva, keď som pod veľkým tlakom. Odvtedy sme sa už nikdy nerozprávali. Pre istotu som so sebou vždy nosil balíček papierových vreckoviek a vrecúško na grcky.

Áno, bol som zamilovaný a bol som na to hrdý!

Ak bol však v mojom okolí niekto, kto by mohol slovo hrdosť nosiť pripútané na nohe ako údel svojej dokonalosti, bol to štvrták Bielik. Všetci rodičia, susedia, drevorubači, klampiari či socky mali pri pohľade na tohto mladého poníka v očiach zvláštny jas, ktorý kričal o jeho výnimočnosti. Mal zlaté vlasy, nohy traktoristu a pieh tak akurát, aby ho všetky ženské označili za citlivého, ale nie precitliveného, drsného, ale nie agresívneho, a výrečného, ale nie ukecaného. V školskom časopise Tajovského gamaše skončil na

prvom mieste v ankete o najkrajší zátylok, suchý i mokrý účes a dokonca aj nechty na malíčkoch. Venoval sa gymnastike a povrávalo sa, že v noci jazdí bez prilby na motorke. Preto sa s ním túžili všetky ženské násobiť a chlapi deliť o jeho popularitu. Ak by naša škola bola kurín, tak Bielik by bol krásny helenistický brojler.

Bielik bol vodcom lošonckého gangu malých vagabundov a sociopatov, s ktorými sme spoločne s Kápiom zviadli niekoľko legendárnych súbojov o nadvládu v južnom chotári. Kápia bol obávaný bitkár a odtlačky po jeho zuboch zdobili telo nejedného mladého grázla. Vzhľadom na moju nešikovnosť a bojové schopnosti, ktoré sa začínali a končili pľuvancami, sme však všetky pasovačky zahanbujúco prehrali. Ležali sme pokorení na studenej zemi, počúvali Bielikov hrdelný smiech a na tvárach cítili horúci moč našich premožiteľov. Z každej prehry sme sa spamätali a pokračovali v živote tam, kde sme prestali. Oba sme totiž vedeli, že jedného dňa príde aj na Bielika mráz.

Nanešťastie, Bielikovi podľahla aj Alica. Nebol to iba výplod mojej zamilovanej gebule, ale fakt, ktorý obaja potvrdzovali cez prestávku na chodbe, tesní, zadýchaní a šťastní, až mi z toho pukal žľčík. Chcel som umrieť, skončiť ako tragéd. A Bielikove dlhé prsty sa naďalej hrali s Alicinými vlasmi, nebadane sa obtierali o oblúčky jej prs, kde plánovali čo najskôr vyznačiť svoj pevný bod. Krutá geometria mladých sokov na základnej škole.

„Ak chceš, môžeme ho zabiť,“ začal Kápia a odgrgol si. „Musíme ale vyčkať do jari, zem je zamrznutá, nemali by sme ho kde zakopať. Berieš?“

Tretia otázka: Odkiaľ pochádzajú rodičia Chucka Norrisa?

Na telesnej som bol opäť na smiech. Mali sme šplh. Telocvikár sa tak rozčúlil, že ma nechal po hodine visieť na kruhoch celých desať minút, a zakaždým, keď poklusom vychádzal z telocvične, pri dverách sa melodramaticky otočil a cez tvár červensiu než trpaslíkova riť precedil posolstvo, že raz budú všetci tučkovia sveta visieť na kruhoch a on do nich bude pichať kopijou s octovým hrotom dovtedy, kým z nich nevytečie všetko sadlové svinstvo. Svoje mučidlo s hrdosťou nazýval kruhmi odtučnenia.

Bol to kretén, aj tak o ňom celá škola vedela, že podvádza svoju manželku s ovcou.

Vracal som sa ubolene z mučiarne do šatní a spoza dverí dievčenských toaliet ku mne prenikol tlmený vzlyk. V rohu miestnosti čupela Alica. Plakala. Viečka mala opuchnuté a mokré vlasy pripomínali mušľu, ktorá nedošla príliš ďaleko. Chcel som niečo povedať, ale napadol mi iba nevhodný vtip o dvoch teplých hrochoch, tak som radšej mlčal. Podal som jej papierovú vreckovku. Prijala ju a utrela si tvár. Bola roztečená a špinavá, pekne voňala. Vtom zazvonilo na hodinu. Spozorovala moje rozpaký a roztrasene pošepala, či skutočne poznám naspamäť celý kalendár. Prekvapene som prikývol. Tak kedy, opýtala sa a nové slzy si utrela do vlasov. Šiesteho septembra, povedal som nesmelu a spoza dverí sa ozval dupot cvičiek smerujúcich do mučiarne. Mystika a všetko ostatné bolo preč, realita o sebe dávala vedieť prostredníctvom gúmy a pišťalky pekelného telocvikára. Bolo mi jasné, že Alicu už nikdy nevidím.

V tom momente som ucítil na zápästí horúci dotyk. Alica sa prstami obmotala okolo mojej pokožky a priadla ako motýľ. Stála vedľa mňa a pohyb, ktorý vyvinula svojím voňavým telom, preniesol jej pery k môjmu uchu. Po krátkom tichu, ktorého pulz som pocítil aj v rozkroku, otvorila ústa, rozdelila červeň svojich pier a zasadila do mojej hlavy slová o tom, aby som sa nebál. Ustúpila o krok ďalej a o stovky kilometrov bližšie k mojej dennej polícii. Poalícii. Vyhrnula si sukňu, rozťahla stehná a ukázala mi všetky svoje tajomstvá.

Ani toto nie je poviedka, zakričal Kápia a hodil môj zošit na zem. Myslíš, že neviem, čo majú ženské medzi nohami?!

Bol som zmätený, chcel predsa poviedku o ženskej a čo je viac ženské než tiché lono?

Kápia si z toho zjavne nerobil ťažkú hlavu, viac ho trápilo, či sa po okolí opäť nezakráda Kilimandžáro. Vsunul si do úst zlomenú cigaretu, zahľadel sa pred seba a znehybnel.

Vietor ustal, zima čakala. Cítil som, že sa niečo stane, niečo veľké a pekné. Zameral som sa na bod v jazere, ktorý upútal Kápiovu pozornosť. Na hladine pokrytej ľadom sa chvela primrznutá biela labuť. Chudé nohy mala prilepené k jazeru, drobné telíčko sa dvíhalo

sem a tam. Kdesi pod perím stále písalo srdce ako čajník na Polichne. Nikdy vo svojom živote som nevidel nič nádhernejšie. Kápia sa na mňa pozrel ako dieťa, odpľul si a vytiahol nôž.

Toto bude poviedka, povedal a vykročil k jazeru.

Štedrý deň

Keď sme vyrazili, všetci ešte spali.

„Ak chceš byť prvý, musíš vstať skôr ako ostatní. Vymočíš sa, aj keď ti netreba, a zapneš si košeľu až ku krku. Svet si ťa bude vážiť.“ To hovoril môj otec každý večer, keď si britvou sťahoval bajúzy. Pazuchy mal čierne, líca červené a hlas mäkký ako piesok v topánke. Veril som mu. Bol to čestný človek. Ľudia hovorili, že som po ňom zdedil všetko, čo sa dalo. Oči, vôňu i krok. Pri chôdzi nás oboch zanášalo na východ, do Filakova.

Aj dnes je to môj otec a ja som jeho syn.

Ulice boli tiché a nerozhodné. Noc sa pomaly lámala na deň a pouličným psom sa snívalo o teplom mačacom perkelte. Nad zamknutými dverami pohostinstva Horká slina blikalo ružové vianočné osvetlenie, ktoré by vysmiali aj v Poltári. Padajúci sneh prikryl kostol, nevestinec i hrob Boženy Slančíkovej Timravy, ktorej spod bielej periny trčal iba pridlhý nos vyžratý samotou a hruškovicou. Jediné, čo bolo pevné, bola hmla. Hustá a ťažká, rozťahaná po krajine ako cesto na pampúchy.

Otec šoféroval a fajčil. Vytiahol som rožok so syrokrémom a prilepenou servítkou, hneď mi ho vytrhol z ruky a vyhodil cez okno. „Lovec musí byť lačný,“ povedal a pohladil ma po vlasoch. Sklamane som prikývol a predstavil si izbu zariadenú nábytkom z tlačienky. So škvírkajúcim bruchom a nosom prilepeným na studené sklo som pozoroval strácajúce sa ramená južného mesta. Svitanie, ktoré sa otváralo nad zemou, odhaľovalo stromy,

kamene, potoky, stráne i prvé vrany, ktoré si šepkali o nás a otcovej puške na zadnom sedadle.

Je to stará vianočná tradícia.

Otec pochádzal z Nítry. V šiestich rokoch mu začali rásť prvé fúzy. Stará mama hovorila, že ide o rodinné dedičstvo. Jej otec, môj prastarký, mal vraj bajúzy až po gule. Preto sa otec musel holiť od svojich šiestich rokov, niekedy i dvakrát denne. Keď asfaltová cesta prešla do mäkkej prikrývky posiatej huňatým machom a veveričím močom, držal v jednej ruke volant a druhou sa holil. Nasucho a nahladko. Prosto to mal v rukách, rovnako ako Kápia, keď sa po mesačnom drile naučil naťahovať kožu na pipíši.

„Amatéri,“ povzdychol si otec a obišiel modrú škodovku odstavenú na hranici lesa. Neskúsený hlupák zaparkuje pri prvých stromoch a potom celý deň prečesáva horu ako bezzemok. „Ale my,“ pokračoval a potľapkal ma po ramene, „sme profesionáli. Vieme svoje. Dnes tú sviňu dostaneme, synak!“ Uškrnul sa, zo spätného zrkadla zvesil ruženec a hodil ho do priehradky plnej máp a nábojov. Zabladel sa na cestu, ktorá sa pred nami vyzliekala a odhaľovala svoje zmrznuté pahýle. Boli sme niekoľko kilometrov za Polichnom a obaja sme vedeli, že dnes Krista nebudeme potrebovať.

Odstavili sme auto v hustom kroví, odkiaľ vyletel krdel' vystrašených vtákov. Môj prvý kontakt s lesom mal hnedú farbu a páchol po žalud'och. „To hovno môže patriť iba zlatému prasat'u,“ skonštatoval otec a čupol si k objavenému pokladu, z ktorého ešte stúpala teplá para.

„Nebude ďaleko,“ dodal a nebojácne strčil prst do diviačej stolice.

Legenda o mýtickom prasati pokrytom zlatými šupinami pochádza ešte z čias, keď Lošonc vypaľovali turecké vojská. Početné svedectvá roľníkov opisovali čudesné stvorenie, ktoré sa zakrádalo medzi ohlodanými stromami, krmilo sa žalud'mi i malými deťmi a rozmnožovalo sa delením. Podľa písomných prameňov sa tvor objavoval iba na